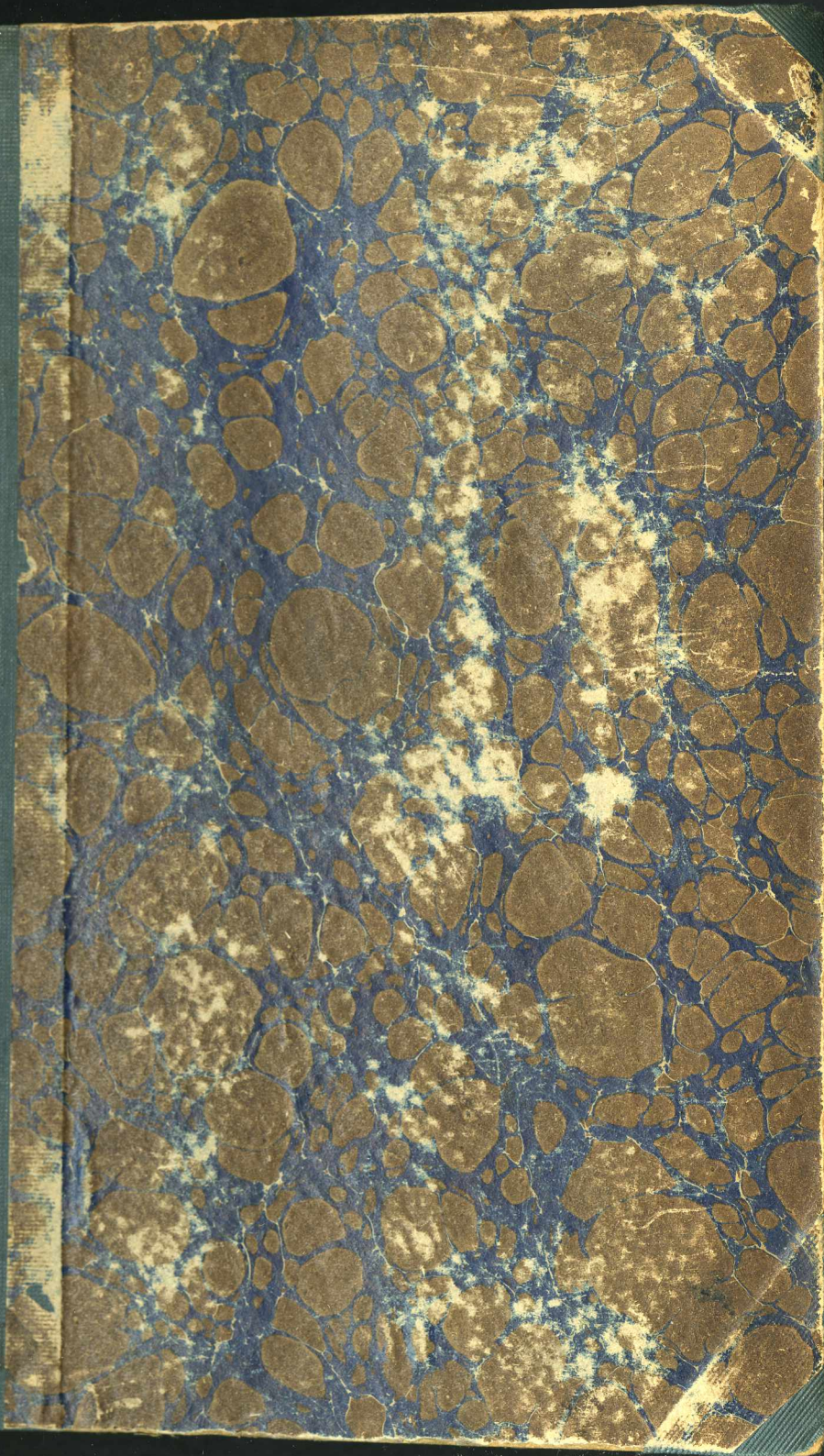

Politikai
röpiratok.

110.

110
889

1

4.

Figyelmeztetésül!

Mult hónapban, Stýria, Horváth és Tót országban tett hivatalos utazásom alkalmával szerencsém volt egy kitünő magyar huszár ezredessel közelebb megismerkedni. Tájékozás kedvéért közlé velem ezen iromány kéziratát, mellynek átolvasása után ezen szavakra fakadtam: „Uram! hisz mind ez úgy hangzik, mintha Kegyed prédikációim politikai részét hallotta, vagy pedig én Önnek gondolatait olvastam volna!“ Kikérvén tőle a' Kéziratot, engedelmevel habár neve elhallgatásával én bocsátom közre ezen eredetileg csak egy ezred számára irt, jeles szózatát egy magyar születésü Ezredesnek. Megjegyzendő még, hogy az illető ezrednek róm. katholika, közszeretben álló derék lelkésze az irat' szerkesztésénél nem csekély részt vön. —

Minden magyar katona pedig, kinek fogalma van a' „katonai beresület' s hittartásról“ tanulja meg ezen katonai sz. leczkét „miatyánk“ — ja mellé. —

Bécs, April. 2^{kán} 1861.

Szeberinyi János,
es. k. tábori ev. pap.

1910. évi évkönyv

DE BALLAGI GÉZA.

DE BALLAGI GÉZA

Vitézek! Ezen alább irt „Felvilágosítás”, melyel néktek Hazánknak mostani állapotját röviden előterjeszteni szándekozom, tölem, — mint Ezredestektől, Vezértektől és ugyan azon egy hazának fíjától jön. Én nem csak reménylem, de hiszem is, hogy szivem mélyéből jött szavaim a ti szívetekben is helyt találnak, és magatokviseletének zsinor mértékül szolgálандnak.

Felvilágosítás.

1860^{ik} Oktober 20^{án} méltóztatott Ö Felsége és Apostoli Királyunk Ferencz József, nagy birodalmának népeihez egy ünnepélyes oklevelet bocsajtani, melyben komoly, őszinte, egyszerű és uradalmának népeit egyiránt szerető, boldogságukat egyformán előmozdítani akaró atyai szívéből eredt szavakkal kinyilatkoztatja: hogy Istentől származott hatalmát oda akarja fordítani: miszerint nem egyedől Ö maga, hanem hü népeinek segedelme által is kívánja, és akarja ollyszerü intézetnek, és törvényeknek életbe hozását, melyek következtében császári és királyi birodalma és annak minden népei megelégedetten földijavakkal ellátva, egymás iránti rokon szeretetben boldogul élhessenek.

Magas szándéka oda járul: hogy az austriai birodalmat számos népek, ugymint Magyarok, Németek Tótok,

Lengyelek, Csehek, Morvák Szileziaiak, Oláhok, Horvátok Ráczok Oroszok, Görögök, Örmények, Zsidók, Czigányok é. a. t. képviselnék: ezek még is magukat-azon feltétel alatt, hogy kinek kinek vallása, anyai nyelve, szokásai, és személyes szabadsága semmi csorbát neszenvedjen, sőt épségben tartassék fel, — mint egy nagy családnak tagjait képzeljék, és egymás közt vállt vállhoz szorítva, szent koronájának támasszai legyenek.

Hogy Ő Felségének e magasztos szándeka kivihető, és most, minekutanna tulajdon szent személyét a kivitelnél élére tette, csupán az alattvalók jóákaratjától, közremunkálásától és hűségétől függ: erre már a régi Chronikákban a többi-közt egy gyönyörű példa van megírva.

A hires római nép egyidőben egymásközt meghasonlva és pártokra szakasztva, már már romlásnak indult annyira: hogy Rómának egyrésze a városból kivándorolva, polgári háborúval fenyegetné, a honn maradtakat. A veszélynek utolsó perczében egy szilárd jellemű polgár kiment a párt-ütökhöz, és így szólott hozzájuk: Földiek és polgártársaim! Hogy egymással kibéküljünk és ismét egy szív egy akarat lelkesítsen bennünket, hallgassatok meg, egy példabeszédet mondok néktek. Történt, hogy az emberi testnek tagjai egyszer felzendültek a has ellen, — mondván: mi kezek mindig csak a hasnak dolgozunk, mi lábak mindig csak a hasért fáradozunk, mi szemek csak a has részére szemlélnünk, sőt én is az emberi testnek első része a fej, csak a hasnak kényelmére gondolkozom, eszmélek és okoskodom. Ezt tovább nem fogjuk tenni. S mi történt? midőn kezek, lábak, szemek és a fej bakafántoskodtak, és a hasba mit sem vittek, csak hamar észre vették, hogy

magok is sínyleni kezdnének; a szem már csak allig kacsintott, a kéz alig emelhetette magát, a láb alig csúszott mászott, — hej pajtások! — így szólott utoljára a fej, rosz fába vágtuk a fejszét, kutya van a kertben, hiszen a has is elválhatlan részünk, s ha őt abban hadjuk, magunk is tönkrejutunk, most vesszük csak észre, hogy ha a hasnak szolgálunk magunknak is szolgálunk, mert mi együttvéve formáljuk az emberi testet. Földiek! ha ti kintmaradtok elvesztek, mink is kik bennmaradtunk elveszünk, a reánk rohanó ellenség egyenként felkonczol — jertek vissza mi többféle tagok egész Romát képezzük! A pártütök szivökre vették a jeles hasonlatosságot, visszatértek, és Róma hatalmas és dicső lett!

Igy van az, az austriai nagybirodalommal is — ha annak népei egymás ellen fellázadnak, ha az egyik „csáléra” a másik „hogyra” huz — ha nem akarják megismérni, hogy ugyan azon egy nagy testnek tagjai, akkor persze a nagy test öszve rogy, de az egyes tagokat is a szomszéd áskalódók elragadozzák; mert az olyan kocsí, melyet a „gyöplős” balra, az „ostorhegyes” jobbra huz, megfeneklik.

Ime tehát nem csak igazságos és szent, de kivihető is, Császárunknak és Királyunknak ama szándéka, melyszerint népeit mint azon egy testnek többféle tagjait, melyek elválhatatlanul az egészhez tartoznak — tekintí és felszólít bennünket, ajánljuk fel néki akaratunkat, erönket, fáradalmunkat, hogy mindnyájan közössen, kiki maga helyén, mint jó szomszédok egy nagy egészet képezzünk, mert bizony bizony egyenként megnem állhatunk! Ezen szent czél elérésére szólította fel Ő Felsége hü Magyarországot is. — És hogy a dolog a természetes uton járjon, össze fogja hívni a legrövidebb idő alatt az Országgyűlést, de ebben nem csak

a nemesek, hanem a polgárok, és a földművelő gazdák is mint egy hazának gyermekei képviselve lesznek, vissza adja a vármegyéket, de ezeknek hivatalnokai szabadválasztás útján, nem csak a nemesi rendből, hanem a hazának egyéb fiaiból is, kik az erre szükséges nevelést kapták, fognak kineveztetni; a városokat magok a polgárok, a falukat magok a földművelő lakosok fogják rendezni, a vallási szabadság, az anyai nyelvnek gyakorlata, lesz azon édes és könnyű láncz, mely bennünket mint egy haza fiait és gyermekeit felebaráti szeretetben összefűz.

Mit kívánhatunk ennél többet? Ellenben nefelejtkezünk el, hogy a gyümölcs megérésére nyár kell, a természetben ugrás ninesen, a kádár ha abroncsait hirtelenkedve térdén összetöri, hordót nem abroncsolhat; mindezekre tehát idő béketűrés és kiváltképen Ő császári és apostoli Királyunk személyéhez odaengedő bizodalom szükséges, szükségesek továbbá áldozatok is, de melyek később meghozzák gyümölcsüket. — Hogy az otthoniak bizodalommal néznek a jövőnek elibe, csak onnan is kitetszik; mert egy két utczai lárma, és félreértésből történt összekocczanásokon kívül, az egész ország nyugott *). — Az eddig külföldön tartózkodott hazánkfiainak okos, hazáját igazán szerető és szilardjellemű része már használni kezdi Ő Felségének kegyelmét, melynél fogv aa hazajövetelt megengedni méltóztatott. Ő Felsége nem sokára mint Magyarország Királya meg is koronáztatja magát, fejére tesz az azon szent koronát, melyet első István Királyunk ezer év előtt hordozott, melyet mostani Királyunk ősei már háromszáz eszten-

*) Jegyzet. Ez még f. év Januar havában iratott.

dők olta viselnek; azon koronát, melyért és az egész birodalom fenntartásáért Maria Terezia alatt nagy öseink életöket és véröket áldozták! — Mennél nehezebb idők járnak annál komolyabban szólitanak és intenek bennünket, hogy a birodalom történetét tanuljuk, melyből kitetszik, mikint öseink koronás királyaikhoz tartván, a birodalom épsége es megtartása mellett harczoltak. Sokaknak közülünk él még nagy apja ki 50 esztendő előtt Napoleon ellen a birodalom fentartásáért mint Insurgens harczolt.

Azon áldozatok között, melyek a szent czél elérésére nélkülözhetlenül szükségesek, első helyen áll az „adó.“ — Azt tudjátok, hogy az emberi társaság az egész világon ugy van alakitva; hogy pénznélkül meg nem állhat, az ugynevezett legszabadabb elvü köztársaság is p. o. Amerika, adó nélkül nincsen. Azt is tudjátok, hogy Magyarházánkban nem csak a pór nép fizeti móst az adót, hanem minden kivétel nélkül a pap és nemes is, és az így fog is maradni. — Tagadhatlan, hogy némely neme az adónak talán nyomasztó, másik pedig talán nem egészen rendin van, — no ezen majd segít Ő Felsége ha az Országgyűlés nyilatkozni fog; tehát csak bizodalom és elvárás. Ki csinálta az előtt az országutakat, nem de a paraszt? és még e felett a vámpénzt is megfizettetéek vele, most minden utas kivétel nélkül füzeti a vámpénzt, de az országut csinálása és fenntartása is jól fizetett napszámosok által eszközöltetik. Nem de szivessen fizetjük a pósta bért ha édes rokonainktól levelet kapunk? Templomaink, Iskoláink, községek csak adó által állhatnak fenn. Szóval a világon nincsen álladalom nincsen köztársaság adó nélkül, a mit rajta könnyíteni vagy javítani kell, azt nem forradalom

által, mely még nagyobb költséggel, és kimondhatlan károkkal jár, hanem a törvények békességes útján történhetik meg.

Mit mondjunk a Hadiseregekről, a katonaságról? Valamint adó nélkül, ugy állandó katonaság nélkül is nincsen álladalom nincsen nép földünkön, meddig az emberiség a Szt. Irás ama parancsát, „Szeresd felebarátodat, mint önnön magadat, — a mit nem kívánsz magadnak, te se tedd embertársadnak“ — tökéletesen meg nem tartja, addig a roszak fékezésére a katonai rend okvetlen szükséges. Egyébiránt a magyart ugy is született vitéznek szokják hívni, és a Huszárt az Ur Isten jó kedvében teremtette, de hogy a magyar katona is megtette mindég a kötelességét, legnépszerűebben van előadva az illy ezimű vigjátékban. „A vén bakkancsos és fija a huszár.“ — Az nem is igaz magyar, a ki esászársját és Királyát, édes hazáját egy pár évig szivessen nem szolgálja, a Magyar mindég büszke volt az ő vitéz nevére, azt nem csak a régi hires nevek: mint Szt. László Király, a tatár futásról nevezetes IV. Béla, Hunyadi, Báthori, Kinizsi, Toldi, Illésházi, hanem az utobbi időkben is az Eszterháziak, Forgachok, Nádasdiak, Károlyiak, Simonyi, Barcók és az armadánknak jelenleg élén álló hazánkfija Benedek is bizonyítják. Ezen nagy nevek vezérlete alatt harczott a magyar a nagy birodalom egyéb népeivel és a csatatéren az ő vére a többickével összefolyt. — Kiért? Császársjáért, Királyáért, a nagy birodalomnak, mellynek egy része az ő hazája is-fenntartásáért. Ezen nagy czél van most is zászlóitokhoz ragasztva, — csak ezen Zászlókkal védelmezhetitek azt a földet is, melyért annyiszor

apáitok vére folyt, és melyhez minden szent nevet egy ezred év csatolt! Ide tehát Fiuk! néktek nem szabad, nem lehet nagy öseitek korcs fiaivá aljasodhatni!

Mit akarnak azok a bujtogatók? Ő Felségének már érintett 1860, Oktober 20. kelt legmagasabb leiratában megnyugszik országunkban a minden vallás felekezeti papság, meg a nemesség, meg a polgárság, meg a földművelő nép — a bujtogatók, kinek nagyobb része ugy is külföldi — csak messziről fujják azt a tüzet, melynek parázsa alól a ti kezeitekkel akarnák majd a gesztenyét kihuzni, és ha kezeiteket megtalálnátok égetni, ők megint „ill a berek, nád a kerek“ teli zacskóval odébb állnak, mit sem gondolván a leégett városokkal és falukkal, az összepiprott szántóföldekkel és rétekkel, az ezer meg ezer hátramaradt özvegyekkel és jajgató árvákkal!

Tegyétek csak jobb kezeiteket szivetekre, is kérdezzétek ön magatokat, hát kiután induljunk, kihez tartson a becsületes és hazáját szerető ember? hát nem ama mindensorsu és rendü hazafiakhoz, kik a történet bölcs tanításain okosodva, az ezekből folyó tapasztalást, mint a legbiztosabb ösvényt tartják mai nap is? kihez tartunk, mint az otthon székelő földienhez, kiknek tulnyomórésze pap, nemes, polgár és földművelő fejedelmére néz, és ő tőle és az általa meghívott nép képviselőktől várja inkább a javítandóknak javítását, a fájdalokra az enyhítő balzsamot, a haza minden népeire közösen ömlendő meglelégedést és anyagi előmenetelt — mint ama szájhösöktől, kik tulajdonképen, csak magok érdekét lesik, és valóban a forradalomra és hűségtelenségre lázított népek véres veritékéből csak magok részére építenek arany várakat, ha nyertesek, — ha pedik

csatát vesztek, hátat fordítanak az általok vérontásra csábított és kényszerített népnek, és külföldön pazarolják el a szegények szája elől elorzott vagyont. — A nem rég elmúlt szomorú időkől is nagyon lehetett megismérni, hogy valamint a kovács a vasat az üllőn puhatozza és veri, úgy a forradalomnak is utóljára, csak az elcsábított katonák és pór nép hátán döntetnek el, és leginkább csak ezek sínylik meg azokat. Azért álljatok ellent minden csábításnak, ha valaki megpróbálna késérteni nezzetek nyíltan szemébe mondván; hát kigyelmed megint jégre akarna vezetni? kellene feleségünk, leányunk és hugaink? talán kellene megint rospont, vagómarha, buza, zab, széna? talán pénz is kellene? — pedég még frissen emlékezünk, — „elveszett a védegyelet a sok huszas hová lett?“ bizony mi bieskát kigyelmeddel nem cserélünk, sött odébb egy pár lépésel, máskép agyba találjuk kollintani!

Ugy van Fiuk! A nagy austriai birodalomnak népei, ha mindjárt egészen is különbfélék, származásukat, szokásaikat és nyelvüket tekintve: még is azon egy császári és királyi Zászló alatt állnak tagosítva, a történetben már a legrégibb időktől fogva egymással szüntelen érintkezésben voltak, és lassankint egy történetbe olvadtak össze, annyira, hogy az egyes nemzetek története austriai történet, és Austriainak története az egyes nemzeteké.

Legyetek azon nagy egésznek, mellynek élén Császárunk és Királyunk áll, hű és vitéz tagjai, bizodalommal csoportuljatok, Tábornok, Ezredes és többi előjáróitok körül, bizzatok az ő böcsületességükbe, kik közül számosság eldö djeitekét és benneteket dicső harcokra és csaták-

ra vezetve, öszültek meg, kik benneteket a mint az kiváltképen mostani Fővezérünkről Benedek Táborszertárnok Urrul bizonyosan hallottátok, kik mondom benneteket az öreg szolgálatul a legifjabb ujonczig szeretve, becsülve, veletek örömet és fájdalmat osztani készek. Kik nagyon is érzik mennyi felelőségi teher fekszik rajtok, s hogyan kellend majd nékiek a Mindenhatónak színe előtt is számot adni, miként sáfárokdtak annyi száz meg száz ezer vitéz és becsületes katonák élén. —

Éljen Császárunk és apostoli Királyúnk!
Éljenek rokonaink, az austriai Nagybirodalomnak minden népei! —

DE BALLACI GÉZA.

